

Uitgangspunten actualisatie Legger Delfland - Delflandsedijk

Inleiding

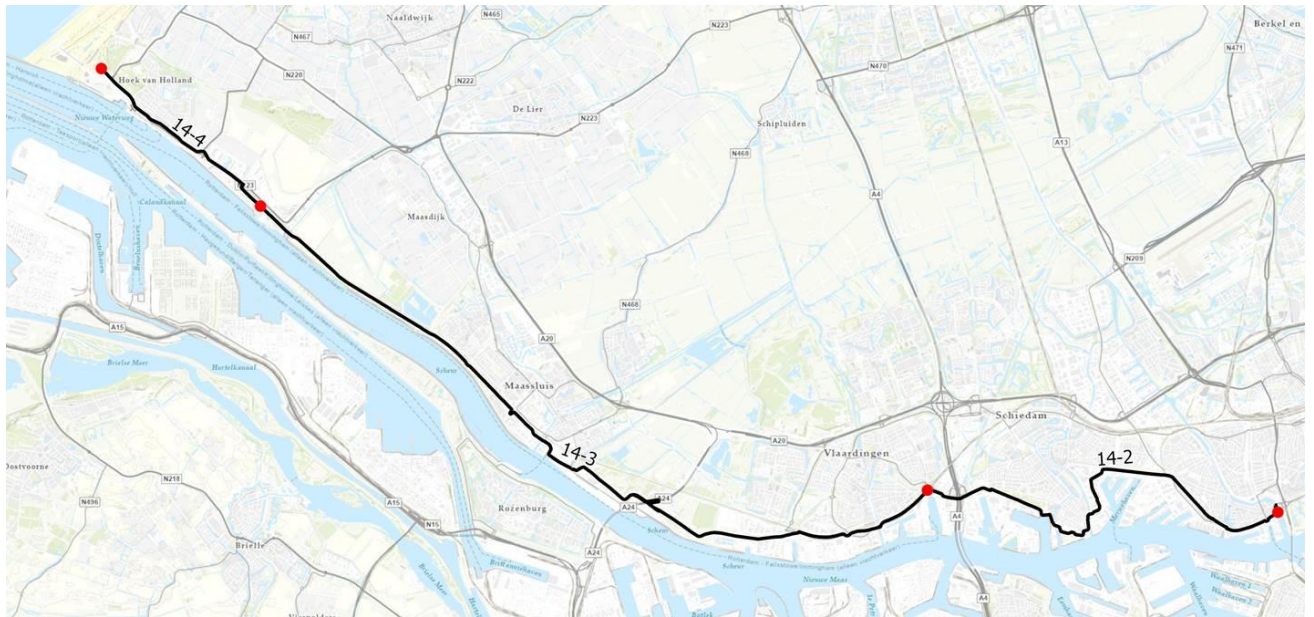
Dit document bevat de uitgangspunten voor de actualisatie van de reserveringszones voor de primaire waterkering Delflandsedijk. Verder wordt een analyse gegeven van de impact van het extra ruimtebeslag.

In de kamerbrief Water en Bodem sturend (2022) [1] staat dat de huidige reserveringszones rond primaire waterkeringen moeten worden geactualiseerd om ruimte voor toekomstige dijk- en kustversterkingen te reserveren. De reserveringszones zijn opgenomen in de Legger Delfland (hierna: legger) en van daaruit in de Waterschapsverordening Delfland (hierna: waterschapsverordening). De bijbehorende regels voor medegebruik zijn ook opgenomen in de waterschapsverordening en in de Beleidsregel Medegebruik Delflandsedijk (hierna: beleidsregel). Door een actualisatieslag geeft Delfland invulling aan de structurerende keuze die in de brief Water en Bodem sturend is genoemd.

'We actualiseren de huidige reserveringszones rond primaire waterkeringen (dijken en kust). Daarmee reserveren we ruimte voor toekomstige dijk- en kustversterkingen, en maken ze zo blijvend mogelijk. Ruimtelijke plannen en instrumenten van de gemeenten en provincies worden hierop aangepast.'

Het reserveren van ruimte is nodig om ervoor te zorgen dat gebieden rondom primaire waterkeringen gevrijwaard blijven van ruimtelijke ontwikkelingen die toekomstige versterking van primaire waterkeringen in de weg zitten. Voor de grootte van deze ruimte zijn de gehanteerde uitgangspunten van belang. Deze worden in deze memo toegelicht, inclusief de impact hiervan. In de legger wordt de ruimtereservering vastgelegd in de vorm van een profiel van vrije ruimte en een ruimtelijke reserveringszone.

De Delflandsedijk (31km) volgt een tracé van oost naar west tussen de aansluiting met de primaire waterkering in beheer bij het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK) in Rotterdam en de zeewering bij Hoek van Holland. De Delflandsedijk ligt in de gemeenten Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Maassluis (figuur 1).

Figuur 1, Ligging van de primaire waterkering Delflandsedijk (dijktrajecten 14-2, 14-3 en 14-4)

Afweging medegebruik

Bij de beoordeling of medegebruik is toegestaan wordt voor de zoneringen onderscheid gemaakt in "nee, tenzij" en "ja, mits" [2]. Figuur 2 & 3 geven een beeld van de zoneringen.

Figuur 2: Schematische weergave van zonering van de waterkering in dwarsdoorsnede (nieuwe stijl)

Figuur 3: Schematische weergave van zonering in bovenaanzicht (nieuwe stijl)

Delfland kiest ervoor om andere definities te gaan hanteren. In de Beleidsregel Medegebruik Delflandsedijk wordt de term 'medegebruiksvrije profiel' gehanteerd, dit wordt profiel van vrije ruimte. Het 'toekomstig waterstaatswerk' (en profiel van vrije ruimte in de legger) wordt nu 'ruimtelijke reserveringszone' genoemd. Dit betreft het ruimtebeslag van de toekomstige dijk. Het profiel van vrije ruimte (dwarsdoorsnede) vormt een toetsingskader voor de waterbeheerder voor het verlenen van vergunningen. Voor de beoordeling van medegebruik binnen de ruimtelijke reserveringszone is het belangrijk te bepalen waar het medegebruik is gepland ten opzichte van het profiel van vrije ruimte. Dit profiel van vrije ruimte mag in beginsel niet worden doorsneden door medegebruik.

Binnen het waterstaatswerk en de ruimtelijke reserveringszone is medegebruik in beginsel niet toegestaan ('nee, tenzij'). De reden hiervan is dat in deze zone medegebruik het (toekomstig) functioneren (en het beheer) van de kering in gevaar kan brengen. Medegebruik wordt daarom uitsluitend bij zwaarwegende belangen toegestaan en alleen indien er ter behoud van de veiligheid compenserende maatregelen worden getroffen. Het principe "ja, mits" geldt in de (buiten)beschermingszones van de Delflandsedijk en houdt in dat medegebruik in principe is toegestaan, onder een aantal voorwaarden.

Door de terminologie van de legger en de beleidsregel te actualiseren wordt de leesbaarheid en toepasbaarheid van het beleid van Delfland verbeterd

Uitgangspunten

Hieronder staan de uitgangspunten waarmee de nieuwe leggerprofielen en -zoneringen worden bepaald. Het bepalen van de afmetingen van deze profielen wordt berekend, hierbij is o.a. gekeken naar de benodigde hoogte en stabiliteit (steunberm) van de dijk. De profielen geven een basis hoe het profiel van vrije ruimte er in de toekomst uit komt te zien en het daarbijhorende ruimtebeslag. Naast de berekeningen is ook de fysieke ligging van de dijk (historie) en benodigde onderhoudsstrook van belang.

1: Er wordt uitgegaan van de nieuwe normering op basis van overstromingskansen.

In 2017 is de nieuwe normering voor primaire waterkeringen in de Waterwet vastgelegd. De eerste beoordelingsronde met de nieuwe normering en het bijbehorende beoordelingsinstrumentarium (WBI2017) is in 2022 afgerond. De nieuwe normering leidt tot kaders voor de Delflandsedijk die nu niet in de huidige legger zijn verwerkt. De norm is strenger geworden en de rekenregels zijn gewijzigd. Dit vertaalt zich in een robuustere dijk met bijbehorend ruimtebeslag.

2: Voor het huidige leggerprofiel wordt 2050 aangehouden.

Voor het leggerprofiel (de waterkering die nu al nodig is) wordt voor de zichttermijn het jaartal 2050 aangehouden. Hiermee zorgen we ervoor dat het leggerprofiel komende 25 jaar actueel is. Zo is bij tijdelijke ontwikkelingen waarbij het leggerprofiel wordt gehanteerd tot 2050 de waterveiligheid voldoende geborgd. De zichttermijn komt overeen met dat van de huidige legger.

3: Voor de reserveringszones wordt voor de rivierdijk (dijktraject 14-2 & 14-3) een planperiode van 100 jaar (2125) en aan voor de zeedijk (dijktraject 14-4) een termijn van 200 jaar (2225) gehanteerd.

De ruimtelijke reserveringszone is de ruimte rondom een primaire waterkering die een beheerder nodig acht voor toekomstige versterkingen binnen een bepaalde termijn. Aan de binnenzijde van de Maeslantkering (rivierdijk) wordt een termijn van 100 jaar aangehouden (2125) en aan de zeezijde van de Maeslantkering (zeedijk) een termijn van 200 jaar (2225). Deze termijnen zijn overgenomen uit het Delflands Algemeen Waterkeringenbeleid (2010) en is in lijn met het landelijke beleid.

Figuur 3, Planperiode zee- en rivierdijk.

4: Er wordt uitgegaan van een zeespiegelstijging die in lijn is met de hoge uitstootscenario's (RCP 8.5) zoals gepresenteerd in de KNMI'23-klimaatscenario's.

In 2023 zijn door het KNMI nieuwe klimaatscenario's gepubliceerd met onder andere verwachtingen voor zeespiegelstijging. De KNMI'23-klimaatscenario's laten een grote onzekerheid zien voor zeespiegelstijging. Deze is deels afhankelijk van het wereldwijde klimaatbeleid in de toekomst, maar ook van de mate waarin het klimaatstelsel reageert op een verandering van het broeikasgehalte in de atmosfeer. De bandbreedte wordt steeds groter naarmate de zichtperiode langer wordt (grotere onzekerheid).

In het Delflands Algemeen Waterkeringenbeleid (2010) is opgenomen dat Delfland uitgaat van het maximum klimaatscenario van het KNMI voor het bepalen van toekomstige ruimtereserveringen. Dit betekent dat Delfland bij het ontwerpen van toekomstige ruimtereserveringen uitgaat van een zeespiegelstijging die in lijn is met de hoge uitstootscenario's zoals gepresenteerd in de KNMI'23-klimaatscenario's (RCP 8.5). Dit komt overeen met het landelijke beleid.

5: Er wordt rekening gehouden met een robuustheidstoeslag van 1 cm per jaar.

Om onzekerheden, zoals een mogelijke strengere normering in de toekomst, nieuwe klimaatinzichten, nieuwe inzichten in golfoploop of de macrostabiliteit van de waterkering op te vangen is er een robuustheidstoeslag toegepast op de op de vereiste hoogte van de dijk. Er wordt een robuustheidstoeslag gehanteerd van 1 cm per jaar. Deze toeslag bedraagt 0,25 m voor het zichtjaar 2050, 1 m voor het zichtjaar 2125 en 2 m voor het zichtjaar 2225. Dit is gebaseerd op basis van expert judgement van dijkspecialisten van Nederland. Dit is in lijn met het Algemeen waterkeringen beleid om bij het ontwerp van versterkingswerken te anticiperen op onzekerheden en hiermee wordt invulling gegeven aan het ontwerp van robuuste waterkeringen.

U6: Ruimte aan de rivierzijde behouden

Op verschillende locaties langs de rivierzijde van de Delflandsedijk zijn de bepaalde berekende toekomstige ruimtelijke reserveringen kleiner dan in de huidige legger. In de huidige situatie

is extra ruimte genomen aan de rivierzijde zodat Delfland de mogelijkheid heeft de dijk beter in te passen. Er is ruimte om de dijk naar de rivierzijde te kunnen verschuiven (blauwe pijl), dit is gunstig wanneer er bijvoorbeeld aan de landzijde geen ruimte aanwezig is om de dijk te versterken. Deze ruimte wil Delfland behouden om op deze manier flexibiliteit te houden om in de toekomst de dijk in te passen. Er wordt hierbij dus geen extra ruimte gereserveerd ten op zichten van de huidige situatie.

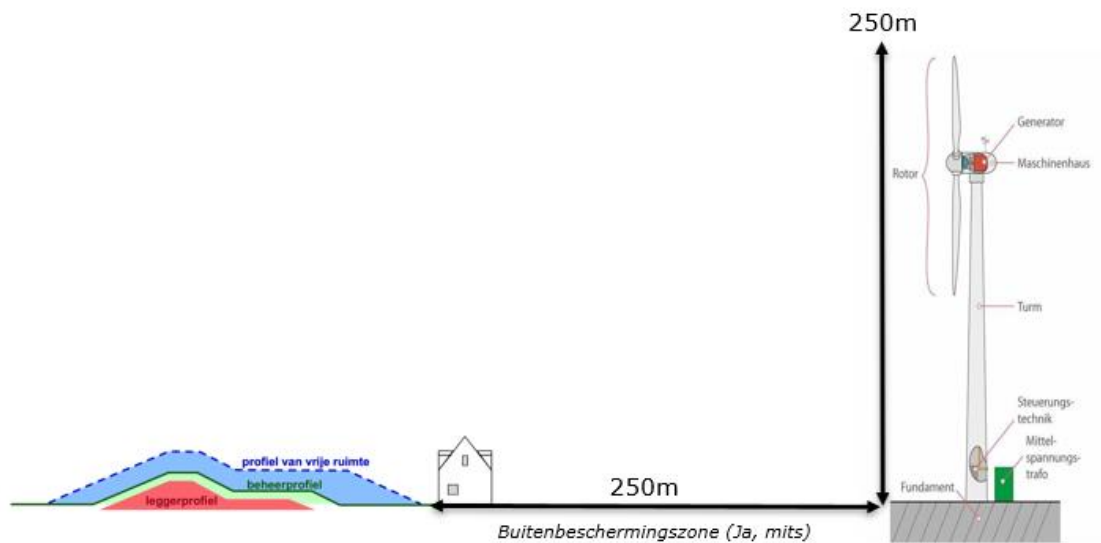

Figuur 4: Ruimte aan rivierzijde behouden.

U7: Om windturbines goed te reguleren wordt een buitenbeschermingszone landzijde geïntroduceerd.

De afstand tussen de grond en het hoogste punt van een rotorblad van een windturbine noemen we tiphoogte. De tiphoogte van de grootst gebouwde windturbine in Nederland op land is 250 m. Delfland wil de Delflandsedijk beschermen tegen omgevallen windturbines. Dit kan door een extra zone van 250 m in de legger op te nemen. Deze zone is de buitenbeschermingszone landzijde en ligt aan de binnenkant van de dijk. Voor het aanleggen van een windturbine in deze zone is een vergunning nodig. Dat geldt in deze zone ook voor het wijzigen of verwijderen van een windturbine.

Delfland mag op grond van de Omgevingswet (artikel 1.3) regels stellen over de veiligheid in de fysieke leefomgeving. Dit is in de Waterschapsverordening verder uitgewerkt in artikel 1.2, waarbij onder andere overstromingen en wateroverlast moeten worden voorkomen en waar nodig worden beperkt. Dit betekent dus dat Delfland voor bijvoorbeeld windturbines een landwaartse buitenbeschermingszone kan opnemen in de legger.

U8: Om regeldruk te verminderen wordt een buitenbeschermingszone rivierzijde geïntroduceerd.

Een groot deel van de Delflandsedijk wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een breed voorland. Dit is buitendijks gelegen tussen de dijk en het buitenwater. Dit voorland heeft een positief effect op de waterkerende functie. Het reduceert belastingen (golven) en het vergroot de sterkte. Het effect van het voorland verkleint de overstromingskans. Dit kan kostbare dijkversterkingen voorkomen, uitstellen of de versterkingsopgave verkleinen.

In de huidige legger is het voorland in zijn geheel (tot enkele honderden meters) opgenomen in de legger als beschermingszone. Dit geeft veel regeldruk voor het medegebruik. Voornamelijk de eerste 50 meter (direct langs de dijk) is van belang voor de waterveiligheid van de waterkering. Werken buiten deze 50 m strook die geen blijvende invloed hebben op de breedte of de maaiveldhoogte van het voorland hebben geen of verwaarloosbare invloed op de Delflandsedijk. Delfland kan hier daardoor meer toestaan. Door de beschermingszone te verkleinen naar 50 meter en een buitenbeschermingszone rivierzijde te introduceren heeft Delfland de mogelijkheid in de beleidsregel voor een brede strook te volstaan met voorschriften over maaiveldhoogte. Dit geeft de mogelijkheid voor een groot gebied minder regels te stellen zonder achteruitgang van de waterveiligheid.

Literatuur

[1] Brief Water en Bodem sturend, 25 november 2022, MINW

[2] Beleidsregel Medegebruik Delflandsedijk, 2011